

Hükûmetle Ereğli şirketi arasında aktedilen 28 teşrinisani 1936 tarihli satın alma mukavelesinin tasdikına dair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 30/IV/1937 - Sayı : 3593)

No.
3146

Kabul tarihi
31 - III - 1937

BİRİNCİ MADDE — Hükûmetle Ereğli şirketi arasında 28 teşrinisani 1936 tarihinde aktedilmiş olan bağı mukavele tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bağlı mukavelenin 9 ncu maddesi mucibince mezkûr mukavelenin icrası için yapılacak bilûmum tediyat ve işbu tediyata müteallik bileümle muamelât, bilûmum tekâlifi haliye ve müstakbeleden muaf olduğu gibi 10 ncu maddesi mucibince Hükûmet tarafından tediyeye edilecek damga resmi ile ferağa taallük edenler de dahil olmak üzere bütün rûsum ve harçlar ile Hükûmetçe Şirkete yapılacak tediyata mukabil şirket tarafından verilecek makbuzların Hükûmete aid olan damga resimleri affedilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükümlerinin icrasına Maliye ve İktisad vekilleri memudur.

7 nisan 1937

HÜKÛMETLE EREĞLİ ŞİRKETİ ARASINDA AKTEDİLEN SATINALMA MUKAVELESİ

Bir taraftan mukavele metninde kısaca «Hükûmet» diye gösterilen ve İktisad vekili ve İzmir mebusu Celâl Bayar tarafından temsil olunan Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti,

Diğer taraftan mukavele metninde kısaca «Şirket» diye gösterilen ve İdare meclisinin 7 ve 19 Mayıs ve 9 Temmuz ve 3 Ağustos 1936 tarihli kararları ile kendisine verilen salâhiyetlere istinaden hareket eden murahhas aza Gustave Boissière tarafından temsil olunan Ereğli Şirketi arasında aşağıda yazılı hususlar kararlaştırılmıştır :

Madde — 1

Şirket, Hükûmete :

a) Zonguldak limanına aid ve 1309 (1893) tarihinde imza ve 1327 (1912) tarihinde tadil edilen mukavelelere istinaden haiz olduğu imtiyazı,

b) Zonguldak ve Çatalağzı şimendifer hatlarına aid ve 1313 (1897) tarihinde imza ve 1327 (1912) tarihinde tadil edilen mukavelelere istinaden haiz olduğu imtiyazı ve binnetice (a ve b) fıkralarında mezkûr bu imtiyaznamelere ve itilâfnameye istinaden gerek liman ve gerek şimendifer hatları üzerinde haiz olduğu bileümle hukuku,

c) Malik olduğu bileümle imal ruhsat tezkereleri ile bunlardan doğan bütün hak ve menfaatları,

d) Türkiye hududları dahilinde malik olduğu gerek kendi gerek üçüncü şahıslar namına müseccel bulunan emlak, arazi ve bilûmum menkul ve gayrimenkullerini,

e) Liman işletmesine aid bilûmum tesisat ve sabit ve müteharrik teçhizatla gerek kendi namına

ve gerekse üçüncü şahıslar namına mukayyed bilûmum deniz vasıtalarını,

f) Demiryolu işletmesine aid bilûmum teçhizat ve tesisatla muharrik ve müteharrik bileümte vasıtaları,

g) Maden işletmelerine aid gerek yer üstünde ve gerekse yer altındaki bilûmum tesisat ve bunlara aid teçhizat, alât ve edevatı, sabit ve müteharrik malzeme ve vesaiti, devrütelik eder.

Madde — 2

Şirket, kasasındaki mevcudatı, bankalardaki mevduatı, matlubatı, cüzdanındaki senedat, esham ve tahvilâtı, müessis ve iştirak hisseleri müstesna olmak üzere, bütün aktiflerini hali hazırda buldukları vaziyette Hükûmete devrütelik eder ve Hükûmet bu aktiflerin hali hazır vaziyetlerini bildiğini beyan eder.

Şu kadar ki, bu mukavelenin meriyet mevkiine gireceği tarihe kadar, idare ve bütün işletme mesuliyetleri tamamen Şirkete aid bulunduğundan, bu mukavelenin imza ve meriyete girdiği tarihler arasındaki müddet içinde Şirket tarafından Hükûmete devrütelik taahhüd olunan bilûmum aktiflerin normal işletmenin neticesi olan tabî aşınma paylarından fazla olarak yangın, fırtına, zelzele, sel, su basını, infilâk gibi hâdiselerden mütevellid kıymet tenezzülleri «4» neü maddede mezkûr muhtelit komisyonca takdir ve «11» nei maddedeki mübayaâ bedelinden tenzil olunacaktır.

Madde — 3

Bu mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten evvel Şirket ile üçüncü şahıslar arasında tekevvün etmiş bileümle münasebetlerden mütevellid her nevi vعاib Şirketin uhdesinde baki kalacak ve bu münasebetlerden Hükûmete hiç bir mesuliyet terettüb etmeyecektir.

Menşei bu mukavelenin meriyet tarihinden mukaddem imtiyaz hukuku ile imal ruhsat tezkerelelerinden mütevellid efal ve muamelâtтан dolayı zuhur edecek ihtilâflardan da Hükûmete mesuliyet terettüb etmez.

Madde — 4

Bu mukavelenin imzası ile meriyet mevkiine girdiği tarih arasındaki intikal devresinde aşğıdaki hususlarla meşgul olmak üzere Taraflarca tayin edilmiş ikişer azadan müteşekkil muhtelit bir komisyon Zonguldakta çalışacaktır :

a) Şirket, bu mukavele ile Hükûmete devrütelik Şirketçe taahhüd olunan bilûmum hukuk ve menafı ve aktiflerden hiç birisini, mukavelenin imzası ile meriyet mevkiine girdiği tarih arasında her hangi bir suretle elden çıkaramaz. İstisnaî hallerde, zaruret icabı olarak aktiflerden her hangi bir kısmın ahara devrütelik edilmesi Şirketçe talep olunursa, bu devrütelik, ancak muhtelit komisyondaki Hükûmet mümessillerinin tahriri muvafakati alındıktan sonra icra edilecek ve bedelleri «II» nei maddedeki iştirak bedelinden tenzil edilecektir.

b) Şirket, bu mukavelenin imzası tarihinden mukaddem akteylemiş olduğu ve bu mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten sonraki zamana hükümleri sari bilûmum akid ve mukaveleleri imza tarihinden itibaren bir ay içinde muhtelit komisyondaki Hükûmet mümessillerine ibraz ve bunlar tarafından ibraz tarihinden itibaren bir ay zarfında tahriren kabul edildiği takdirde Şirket bu mukavelelerin alâkadarlarla Hükûmet arasında icra ve tatbikını temin edecektir. Olmadığı takdirde bu mukavelelerin icra ve tatbikını bizzat deruhte edecektir. Her iki takdirde de bu mukavelelerin icrasından mütevellid vعاib Hükûmete aid olacaktır.

c) Bu mukavelenin imzası ile meriyet mevkiine girdiği tarih arasında Şirket tarafından hükümleri bu mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten sonraya sari olarak yapılacak bütün akid ve mukavelelerin Hükûmet tarafından tanınması muhtelit komisyondaki Hükûmet murahhaslarının tahriri tasvibine bağlıdır.

d) Kâruzararı Şirkete aid olacak bu devrede Hükûmet tarafından yapılması istenecek olan yeni tesisat, inşaat ile munzam istihsale matuf ihzar veya taharri ameliyatı (Şirketin normal işletme plâ-

nın icabı olan ihzarî ameliyata Şirketçe devam edilecektir), Hükûmet mümessillerinin karar, mura-kabe ve nezareti altında yapılacak ve bedelleri Hükûmetçe peyderpey avans olarak Şirkete verilecektir.

Mukavele meriyet mevkiine girdiği takdirde Hükûmet Şirketten bu avanslardan naşi hiç bir muta-lebede bulunmayacaktır.

Mukavele tasdik edilmediği takdirde ise Şirket Hükûmetin yaptığı bu avansların (250 000) Türk lirasına kadar olan kısmını iade edecektir.

e) Şirket, mukavelenin imzası ile meriyet mevkiine girdiği tarih arasındaki intikal devresinde Hükûmete devrütelik edeceği aktiflerin muhafazası ile bakımını temin ve işletmeye basiretkâr surette devam etmeği taahhüd eder.

Madde — 5

Şirket, gayrimenkullerinin ve imal ruhsat tezkerelerinin ve deniz vasıtalarının Hükûmete devri mükellefiyetini, Hükûmetin kendisine göstereceği şahsa bu hususta bir vekâlet vermek suretile ifa eleyecektir. Bu hususta verilmesi icab eden her nevi ferağ ve intikal harçları, damga ve kayid resimleri ve bu devrütelmeye aid her nevi masraflar Hükûmete aiddir.

Madde — 6

Bu mukavele mucibince Hükûmete devrütelik edilecek menkul ve gayrimenkul emval ve emlâke aid Şirket elinde mevcut bütün tapu senedleriyle diğer vesikaları, emlâk ve araziye aid defterler, hak ve menfaatlara aid evrak ve vesikalar, plân ve projeler, keşifnameler ve etüdler, bütün fennî evrak, maliyet fiati anasırını ihtiva eden bilûmum kuyud ve defatir, umumiyetle esasiye ve muavinesi dahil olmak üzere işletme muhasebesi defterleri ve istatistikleri, sabit (mevcudatın) teknik evsâflarını gösteren mufassal envanter defterleri, memurlara aid sicil dosyaları, her üç işletmeye aid (liman, demiryol, maden) fotoğraf, harita ve maketler, kömür müşterileri ile olan muhabere ve evrak ve vesaik, malzeme ve diğer teçhizat müteahhidlerle olan münasebetlere aid ticarî vesikalar, mevcut oldukları hal ve vaziyette Şirket tarafından kendisine gösterilecek Devlet dairesinin vereceği makbuz mukabilinde Hükûmete teslim olunacaktır.

Ancak, masraf evrakı müsbitesi ile bilûmum matlûbat ve uhdesinde kalacak vekaibe aid evrakı müsbiteli ve her üç faaliyet şubesinin (maden, demiryol, liman) fennî ve ticarî işletmesine taallûk etmeyen muhasebe defterlerini ve Şirketin Paris merkezi ile yaptığı muhabere evrakını Şirket muhafaza edecektir.

Hükûmet ve Şirket, lüzum görüldükçe, her zaman Hükûmete devredilen veya Şirketçe muhafaza olunan evrak defterlerini müteakiben tetkik etmek ve suretlerini almak hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 7

Bu mukavelenin mevki meriyete girdiği gün, Zonguldak işletmesine bağlı eşhas, Hükûmet namına işletmeyi deruhde eden müessesenin emrine girmiş olacaklardır.

Bunlardan bir hizmet mukavelesile Şirkete bağlı olanların mukaveleleri Hükûmet namına işletmeyi deruhde eden müesseseye karşı muteber kalacak ve Şirketin, mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten sonra, bunlara karşı hiç bir taahhüdü kalmayacaktır.

Madde — 8

Bir taraftan Hükûmet ve şubası idariyesi ve Evkaf, diğer taraftan Şirket, menşei bu mukavelenin meriyete girdiği tarihe tekaddüm eden her nevi taleplerden, iddialardan ve davalardan dolayı, bu mukavele meriyet mevkiine girdiği tarihten itibaren birbirlerini, hal ve istikbal için ibra ederler.

Ancak, bu mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten evvelki zamana aid vergi ve rüsuma müteallik talep ve davalar bu ibradan hariç olduğu gibi hükmi şahsiyeti haiz Devlet müesseseleri ve

belediyelerle Şirket arasındaki her nevi talep ve davalar da bu ibraya dahil değildir.

Şurası mukarrerdir ki, Şirket bu mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten evvelki kömür ihracatına müteallik rüsumu nisbiye reddiyatından istifade hakkını muhafaza edecektir.

Madde — 9

Şirkete bu mukavelenin ierası için yapılacak bilûmum tediye ve işbu tediyeye müteallik bileümle muamelât, bilûmum tekâlifi haliye ve müstakbeleden muafıtır.

Ancak «12» nei maddede muharrer ve on beş senelik müddet zarfında bu mukavele mucibince kömür olarak kullanılmamış paraların her ne suretle olursa olsun getireceği nema birinci fıkradaki bu muafiyetten istifade edemez.

Madde — 10

İşbu mukavelenin tâbi olacağı damga resmi ile bütün rüsum ve harçlar ve Hükûmetçe Şirkete yapılacak tediye mukabil Şirket tarafından verilecek makbuzların damga resmi Hükûmete aiddir.

Madde — 11

İşbu mukavelede tasrih olunup Şirket tarafından Hükûmete devrütelim edilecek hukuk ve menafi ile bilûmum mevcudatın bedeli

3.500.000 T. L.

(Üç milyon beş yüz bin türk lirası)

Olarak tesbit edilmiştir. İşbu bedele aşağıdaki miktar ilâve olunacaktır:

a - Hükûmet, bu mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihte Şirketin depo ve mağazalarında mevcut yeni ve demode olmamış yedek alâtı ile malzemeyi iki taraf murahasalarının müştereken takdir edecekleri kıymet üzerinden satın alacak ve şu kadar ki kullanamayacağı yedek alât ve malzemeyi mubayaa etmemekte serbest olacaktır. Hükûmet, bundan başka, Şirketin mağazalarda veya stokta mevcut malzeme müstehlikesini ve maden direkleri ile inşaat kerestesini piyasa fiatı üzerinden satın alacaktır. Ancak bu malzeme ile direk ve kerestelerin avarye olmamış bulunması ve fennen kabili istimal olması şarttır.

b - Şirketin stokunda bulunan kömürün satış bürosunun son aylık rölövesindeki fob vasatı satış fiatı üzerinden ve iç ve dış piyasalara satış nisbeti esası dahilinde ve stok mahalli ile fob arasındaki rüsum ve masraflar tenzil edilmek şartile mubayaasını Hükûmet kabul eder.

İşbu (a ve b) fıkralarında yazılı mubayaa bedeli, mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten itibaren iki ay zarfında katı olarak tesbit edilmiş bulunacaktır.

Bu suretle bulunan yekûn bedel, faizsiz olarak, on senede ve on müsavi taksitte ve Türkiye fob hamule ihraç fiatı üzerinden kömür olarak ödenecektir.

Yukarıda zikredilen yekûn mubayaa bedelinin kıymetinin sabit kalması Taraflar arasında kararlaştırılmıştır.

Bu maksat, kömür teslimatına Hükûmetçe memur edilen Etibank ile Şirket arasında bir anlaşma ile temin edilecektir.

Her sene nihayetinde Etibank, kendisi ile Şirket arasında münakid mukavele mucibince teslimini müteahhid bulunduğu senevi tonajı teslim etmezse Hükûmet teslim edilmemiş miktarın bedelini Şirkete tediye etmeği kabul eder.

Eğer noksan kömür teslimatı Şirketin sunu taksiri ile olmamışsa, Hükûmet, işbu noksan miktarın bedelini son trimestirin Türkiye fob kömür hamule ihraç fiatı üzerinden ve frank olarak Paris'te tediye etmeği kabul eder.

Eğer noksan kömür teslimatı Şirketin sunu taksiri ile olmuşsa, Hükûmet, işbu noksan miktarın bedelini son trimestirin Türkiye fob kömür hamule ihraç fiatı üzerinden ve Türk lirası olarak Şirket namma Türkiyede Osmanlı bankası nezdindeki hususî bir hesaba ödeyecektir.

Şu kadar ki senelik tonaj üzerinden % 10 nisbetinde bir tolerans şayanı kabul olup bu miktarı

tecavüz etmeyecek bir miktar kömür noksan veya fazla olarak teslim edilirse bu fark, müteakip senenin ilk trimestiri tonajına devir ve mahsub edilir.

Madde — 12

Senelik kömür taksitlerinden, senesi içinde tesellüm edemediği miktarları, Şirket, Türkiyenin fob hamule ihraç fiatı üzerinden Osmanlı bankasındaki hususî hesabdan bedeli ödenmek üzere on birinci seneden on beşinci sene sonuna kadar tesellüm edebilecektir.

Şu kadarki, onuncu seneden sonra yıllık kömür teslimatı da yıllık kömür taksiti miktarını tecavüz etmeyecektir.

Bu mukavelenin «II» nci maddesi mucibince Osmanlı bankasındaki hususî hesaba yatırılan mebalîğ bu hesabda bloke depo olarak kalacaktır.

Bu mebalîğ yukarıda derpiş edilen kömür mübayaası için kullanılacaktır. Bu mebalîğ, bundan başka, ancak Türkiye Cümhuriyeti dahilî istikraz tahvilleri mübayaasında kullanılabilir. Bu suretle mübayaa olunan dahilî istikraz tahvilleri bloke depo olarak yine Osmanlı bankasında kalacaktır.

Bu tahviller tekrar satıldığı takdirde bedelleri tekrar yukarıki hesaba bloke depo olarak yatırılacak ve aynı şartlar dahilinde kullanılabilir.

Bu mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten itibaren on beşinci sene sonunda hususî hesabdaki bakiye mebalîğ de bloke edilecek ve Şirket tarafından Türkiyedeki diğer emvali gibi ve o zamana aid umumî ahkâm ve kambiyo mevzuatı dahilinde kullanılabilir.

Madde — 13

Şirket, bu mukavelenin meriyet mevkiine girdiği tarihten itibaren tasfiye edilecektir. Tasfiye memurunun yahud memurlarının vazifeleri bu mukavelenin hükümlerinde derpiş edilen muamelelerin icrası hitam buluncaya kadar devam eyleyecektir. Şu kadar ki, bu tasfiye memuru yahud memurları Şirketin bu mukavele mucibince kendisine aid bulunan mamelekini bir Fransız şirketine devretmek salâhiyetini haiz olacaklardır.

Tasfiye memuru yahud memurları birinci fıkrada yazılı devir salâhiyetini istimal ettikleri takdirde Şirketin mamelekini devir alan Fransız şirketi için Hükûmet lehine Osmanlı bankasındaki bloke hesab aynı şartlar ve aynı vecibeler dahilinde mahfuz kalacaktır.

Madde — 14

Şirketin malı olarak kendisine bırakılacak olan kasa mevcudu, bankalardaki mevduatı, diğer alacakları, cüzdanındaki esham ve tahvilâtı Şirketçe ancak Türkiye Hükûmetinin umumî kambiyo mevzuatına tevfikân memleket dışına çıkarılabilir.

Madde — 15

Mukavelenin meriyete girdiğinde Şirketin magaza ve stoklarında mevcut bulunup Hükûmetçe mübayaaya edilmemiş olan teçhizat ve malzeme bakiyesi Şirketin malı olarak kalacak ve Şirket, bunlara, ikinci maddede yazılı diğer varlıklar misillü serbestçe tasarruf edecektir.

Madde — 16

Hükûmet bu mukavelenin tatbiki neticesinde Şirkete teslim edeceği kömür satışlarının kliring haricinde kalmasını ve Türkiye Merkez bankası hesabına bedelin takas dairesine tediyesinden ve Türkiyeye iadesinden müstesna tutulmasını kendi hesabına kabul eder.

Şirket bu şartın Fransız Hükûmeti tarafından kabul edilmesi için lüzumlu teşebbüsâtı, yapmayı taahhüd eder. Şurası mukarrerdir ki, Fransız Hükûmeti bu şartı kabul etmediği takdirde dahi bu mukavele bütün şartları ile merî kalacaktır.

Madde — 17

İşbu mukaveleye tevfikân Hükûmetin Şirkete teslim edeceği kömürleri Şirket, Suriye hariç olmak üzere, munhasıran Fransa, Fransız müstemlekeleri ve Fransız himaye ve mandası altında bulunan memleketlerin iç piyasalarında istihlâk edilmek üzere satmayı taahhüd eder.

Şirket, birinci fıkrada mevzuubahs edilen kömürlerden, yine Suriye hariç olmak üzere, munhasıran Fransa, Fransız müstemlekeleri ve Fransız himaye ve mandası altında bulunan memleketlerin limanlarında, hangi bayrağı hâmil olursa olsun, bütün deniz vasıtalarına ihrakiye olarak satabilir.

Madde — 18

Bu mukavelenin tefsir veya icrasından dolayı Hükûmet ile Şirket arasında zuhur edecek her ihtilâf biri Hükûmet, biri Şirket tarafından, otuz gün zarfında tayin edilmiş iki hakem tarafından hallolunacaktır.

Bu hakemler tayinleri tarihinden itibaren iki ay zarfında ihtilâf hakkında ittifakla karar verecekler ve uyuşamadıkları takdirde kararına müracaat edilecek bir üst hakem tayin edeceklerdir.

Gerek otuz günlük mehil zarfında iki Taraftan birinin hakemini tayin edememesi, gerek üst hakemin intihabı hususunda hakemler arasında ittifak hâsıl olmaması halinde bu cihet en ziyade süratle davranan tarafın müracaatı üzerine İsviçre federal mahkemesi reisi tarafından hallolunacaktır.

Hakem kararı katî ve derhal vacibülfaz olacaktır.

İki Taraftan her biri kendi hakeminin masraflarını deruhde edecek ve üst hakemin ücreti ve hakeme müracaat yüzünden doğan müşterek masraflara yarı yarıya iştirak edeceklerdir.

Madde — 19

Bu mukavele türkçe ve fransızca olarak tanzim olunmuştur. İhtilâf halinde türkçe metin mu-teber olacaktır.

Bu mukavele Şirketin hissedarlar umumî heyetinin tasvibine iktiran ettirilecektir.

Bu mukavele kezaîk Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikına arz edilecektir.

İki Taraf bu tasdik ve tasvibin 1 mart 1937 tarihinden evvel yapılması için sarfı gayret etmeyi taahhüd ederler. Şurası mukarrerdir ki ihtiyac halinde iki tarafın rızasile bu müddet iki ay uzatılabilir.

Bu mukavele Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından tasdik edilir edilmez mevkiî meriyete vaz edilecektir.

Ankara, 28 - XI - 1936

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti namına
İktisad vekili ve İzmir sayılavı
C. Bayar

Ereğli Şirketi namına
Şirket murahhas azası
G. Boissier

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 2 - IV - 1937 ve 1/713
Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası : 7 - IV - 1937 ve 4/257
Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları : Cild Sayfa
16 230,249,261,264,265,268